EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 2.10.2024
COM(2024) 427 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Aastaaruanne 2023. aastal rahastatud Euroopa Liidu humanitaarabioperatsioonide kohta

SISUKORD

Sissejuhatus 2

Üldine kontekst, mille raames toimub abi andmine 2

Piisava ja tõhusa humanitaarabi kohaletoimetamine mõjutatud elanikkonnale 5

Konkreetsete meetmete välishindamiste läbivaatamine 8

Sissejuhatus

Käesolevas aruandes tutvustatakse Euroopa Komisjoni Euroopa elanikkonnakaitse ja humanitaarabioperatsioonide peadirektoraadi (ECHO) poolt 2023. aastal humanitaarabi valdkonnas võetud liidu peamisi meetmeid ja saavutatud poliitilisi tulemusi. Aruanne on koostatud vastavalt nõukogu 20. juuni 1996. aasta määruse (EÜ) nr 1257/96 (humanitaarabi kohta) artiklile 19, mille kohaselt peab komisjon esitama Euroopa Parlamendile ja nõukogule aastaaruande, mis sisaldab kokkuvõtet eelneva aasta jooksul rahastatud meetmetest.

ECHO ülesanne on **aidata päästa ja hoida inimelusid, ennetada ja leevendada inimeste kannatusi ning kaitsta loodusohtudest või inimtegevusest tingitud katastroofidest mõjutatud elanikkonna puutumatust ja inimväärikust** nii ELis kui ka väljaspool seda. Selle ühise üldeesmärgi raames tegutseb ECHO nii ELi humanitaarabi andja kui ka hädaolukordade lahendajana ning Euroopa Liidu elanikkonnakaitse mehhanismi kaudu ELi tasandi elanikkonnakaitse operatsioonide koordinaatori ja võimaldajana. Nimetatud mehhanismi rakendatakse suuresti väljaspool ELi, et anda kriisi ajal kiiresti häda- ja humanitaarabi, ning see täiendab ECHO humanitaarabitegevust, mida kirjeldatakse käesolevas dokumendis. ECHO tegevus aitab ellu viia komisjoni poliitilisi prioriteete, milleks on Euroopa positsiooni tugevdamine maailmas, Euroopa roheline kokkulepe ja euroopaliku eluviisi edendamine.

EL annab ECHO kaudu humanitaarabi abivajajatele kogu maailmas, tuginedes sellistele humanitaarabi põhimõtetele nagu **inimlikkus, erapooletus, sõltumatus ja neutraalsus**, mis on sätestatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 214 ja Euroopa konsensuses humanitaarabi valdkonnas[1]. ELi humanitaarabi jagatakse selleks, et aidata inimesi, kes abi kõige enam vajavad, olenemata nende kodakondsusest, usutunnistusest, soost, etnilisest päritolust või poliitilistest vaadetest. Samuti võetakse sihipäraselt arvesse naiste, laste, eakate, haigete ja puudega inimeste vajadusi[2].

Üldine kontekst, mille raames toimub abi andmine

2023. aastat iseloomustasid ulatuslikud humanitaarprobleemid, mis tulenesid Venemaa agressioonisõjast Ukraina vastu, eskaleeruvast olukorrast Lähis-Idas, täpsemalt okupeeritud Palestiina aladel, jätkuvatest rahutustest Sudaanis ja pikaleveninud kriisidest Saheli piirkonnas. EL andis Ukrainale märkimisväärset toetust: alates 2022. aasta veebruarist ellu viidud humanitaarabioperatsioonide maht on 785 miljonit eurot. Lisaks jõudis ülemaailmne toiduga kindlustamatus 2023. aastal enneolematule tasemele – viis riiki seisid silmitsi võimaliku näljahädaga ja Palestiinas[3] puhkes viimaste aegade tõsiseim toidukriis.

Pikaleveninud kriisidest, kliimamuutustest, ettenägematutest katastroofidest ja haiguspuhangutest tingitud suured probleemid üleilmsel humanitaarmaastikul on veelgi **halvendanud humanitaarolukorda** ka paljudes teistes maailma piirkondades, põhjustades **enneolematu ulatusega humanitaarabivajaduse.** ÜRO humanitaarasjade koordinatsioonibüroo (OCHA) 2023. aasta ülemaailmse humanitaarabi värskeima ülevaate[4] kohaselt vajas 2023. aasta lõpus humanitaarabi ja kaitset 363,3 miljonit inimest ehk 11,4 % rohkem kui 2022. aastal. Rahastamine ei vastanud siiski kasvavatele vajadustele. Kui 2022. aastal moodustas lõhe humanitaarvajaduste ja kasutada olevate vahendite vahel 18,3 miljardit USA dollarit, siis 2023. aasta lõpuks oli

[1] Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate, Euroopa Parlamendi ja Euroopa Komisjoni ühisavaldus (2008/C 25/01).

[2] Kooskõlas ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooniga, mille osaline EL on.

[3] Sellist nimekasutust ei tõlgendata Palestiina riigi tunnustamisena ning see ei mõjuta selles küsimuses liikmesriikide poolt võetud individuaalseid seisukohti.

[4] 2023. aasta ülemaailmne humanitaarabi ülevaade, detsembris ajakohastatud versioon (31. detsembri 2023. aasta seisuga). OCHA (unocha.org)

rahastamispuudujääk juba 27,7 miljardit USA dollarit[5].

Humanitaarabi andmine on endiselt keeruline **ettearvamatuse, muutlikkuse ja ebaturvalisuse** tõttu ning seetõttu seatakse humanitaarabi andjad märkimisväärsesse ohtu. Juurdepääsupiirangud, mis tulenevad **piiratud või keelatud juurdepääsust** abivajajatele, takistavad humanitaarabi kohaletoimetamist ning raskendavad vajalike kontrollimeetmete rakendamist, näiteks kohapealset järelevalvet ja vajaduste hindamist. Sagenevad **rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumised** suurendavad veelgi humanitaarabi andmisega seotud riske ja keerukust.

Nendele **probleemidele** vaatamata õnnestus komisjonil **saavutada oma eesmärgid** kooskõlas prioriteetide ja põhimeetmetega, mis on esitatud 2021. aasta märtsis vastu võetud komisjoni teatises ELi humanitaartegevuse kohta „Uued väljakutsed, samad põhimõtted“[6]. **EL oli jätkuvalt peamine ülemaailmne humanitaarabi andja** ning andis humanitaarabi 114 riigis[7] põhimõtetel ja vajadustel põhineval viisil, hõlmates 9,4 % ülemaailmses humanitaarabisüsteemis kasutusele võetud rahalistest vahenditest[8]. ELi eesmärk on tagada rahaliste vahendite kättesaadavus võimalikult paljude abivajajate abistamiseks võimalikult paljudes riikides ning kiire, tõhus ja terviklik reageerimine. Selles pakub olulist tuge ECHO kohapealne võrgustik (50 bürood 40 riigis, kokku ligikaudu 430 riiklikku ja rahvusvahelist töötajat). 2023. aasta esialgne humanitaarabi eelarve oli **1 643 miljonit eurot**[9]. Aasta jooksul saadi eelarvesse lisavahendeid[10] järgmistest allikatest:

- solidaarsus- ja hädaabireserv, et tegeleda mitme kriisiga, sealhulgas Ukraina kriis ja toiduga kindlustamatuse halvenemine kogu maailmas (579,3 miljonit eurot);
- VI rubriigi vahendite ümbermääramine, -suunamine ja -paigutamine, et lahendada keerulisi kriise Palestiinas, Armeenias ja Tšaadis (69,7 miljonit eurot);
- Virement Aide Humanitaire (finantsmääruse artikli 30 lõige 2), eraldatud Mauritaania jaoks (2,7 miljonit eurot);
- liikmesriikidelt saadud sihtotstarbeline välistulu (5,4 miljonit eurot).

Lõplik **2023. aasta humanitaarabi eelarve** oli **2 421,8 miljonit eurot**, mis võimaldas komisjonil ulatuslike humanitaarkriiside kõrval – nagu Ukraina, Süüria, Palestiina või Sudaan – sekkuda ka unustatud kriisidesse, eraldades selliste kriiside jaoks 17 %[11] oma 2023. aasta esialgsest eelarvest (286 miljonit eurot)[12]. Ülevaade eelarvest, mis eraldati komisjoni meetmetega hõlmatud peamistele kriisidele 2023. aastal, on esitatud I lisas.

Maailma eri piirkondades rakendatud peamised meetmed võib kokku võtta järgmiselt.

- **Kagu-Euroopa, idanaabrus ja Türgi:** selles piirkonnas mõjutas humanitaartegevust jätkuvalt tugevalt Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu ning humanitaartegevus hõlmas mitmesuguseid valdkondi, sealhulgas talveks valmistumist, rahalist abi, kaitset, tervishoidu ja haridust. Komisjon eraldas 2023. aastal Ukrainale kiireloomuliste humanitaarvajaduste rahuldamiseks 300 miljonit eurot, millega toetati enam kui 17,6 miljonit abivajajat. Lisaks eraldati hädaabina 20 miljonit eurot, et rahuldada

[5] 2022. aasta ülemaailmne humanitaarabi ülevaade, detsembris ajakohastatud versioon (31. detsembri 2022. aasta seisuga). OCHA (unocha.org)

[6] Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule ELi humanitaartegevuse kohta: uued väljakutsed, samad põhimõtted (COM(2021) 110 final).

[7] Summa muutumine on osaliselt tingitud metoodika muutmisest pärast UNFTSi veebisaidil tehtud muudatusi.

[8] ÜRO finantsjärelevalve süsteem, 2023. aasta ülemaailmne rahastamise ülevaade.

[9] See summa ei sisalda toetuskulusid (BA read). Koos selliste kuludega oli kogu rahastamisvahendi esialgne summa 2023. aastal 1 654,8 miljonit eurot.

[10] Peale selle võeti tegevusreservist kasutusele 121,7 miljonit eurot.

[11] Esialgsest eelarvest mahuga 1 687 miljonit eurot, mis koosnes esialgsest eelarvest (1 643 miljonit eurot) ja esialgsest tegevusreservist (122 miljonit eurot), millest on maha arvatud katastroofideks valmisoleku vahendid (78 miljonit eurot). Unustatud kriiside jaoks eraldatud esialgne eelarve moodustaks 17,5 % eespool nimetatud eelarvest.

[12] Tegemist on tõsiste ja pikaleveninud kriisidega, mis ei pälvi meedia tähelepanu ja mille puhul mõjutatud elanikkonnale antav rahvusvaheline abi ei ole piisav, nagu näiteks Haitil või rohingjade kriisi puhul.

Moldovasse põgenenud Ukraina pagulaste ja neid vastuvõtvate kogukondade vajadusi. Türgis eraldas komisjon 78,2 miljonit eurot,[13] et toetada nii haavatavaid pagulasi kui ka 2023. aasta veebruaris toimunud kahe maavärina tõttu kannatanud Türgi elanikke. Lisaks anti 2023. aasta juulis kooskõlas humanitaar- ja arenguvaldkonna lõimimise strateegiaga hädaolukorra sotsiaalse turvavõrgu programm edukalt üle naabruspoliitika ja laienemisläbirääkimiste peadirektoraadile, st humanitaarabi vahendite asemel rahastatakse seda nüüd arengu rahastamise vahenditest.

- **Ida- ja Lõuna-Aafrika:** seda piirkonda mõjutasid endiselt konfliktid, elanikkonna sundümberasumine, epideemiad ja äärmuslikud ilmastikutingimused (nt pikaajalised üleujutused ja põuad Aafrika Sarve suurpiirkonnas ning intensiivsed tsüklonid Madagaskaril, Malawis ja Mosambiigis). Märkimisväärselt halvenev humanitaarolukord on paljudes riikides, näiteks Sudaanis, Kongo Demokraatlikus Vabariigis, Aafrika Sarve piirkonnas (Somaalias, Etioopias, Keenias), Lõuna-Sudaanis, Ugandas, Burundis ja Mosambiigis, toonud kaasa üldise toiduga kindlustamatuse ja elatusvahendite kaotuse. Komisjon eraldas ka lisavahendeid seoses Sudaanis 2023. aasta aprillis alanud konfliktiga, mis põhjustas maailma suurima sundrändekriisi ja laiemat piirkonda mõjutava humanitaarkriisi. Esialgset 330,7 miljoni euro suurust eelarvet suurendati enam kui 595,02 miljoni euroni, et tegeleda nende ja muude pakiliste humanitaarabivajadustega selles piirkonnas.

- **Lähis-Ida:** pärast 7. oktoobril 2023 Iisraeli vastu toime pandud terrorirünnakut, sellele järgnenud konflikt Gazas ja sellest tulenevat enamiku Gazas elanud palestiinlaste (1,7 miljonit inimest) sundrännet, suurendas komisjon Palestiinale antavat humanitaarabi neli korda, enam kui 100 miljoni euroni,[14] et aidata rahuldada palestiinlaste kõige põhilisemaid vajadusi. Komisjon jätkas tegevust ka selle nimel, et rahuldada Süüria elanikkonna vajadusi, mida 2023. aasta veebruaris toimunud maavärinad veelgi süvendasid, andes abi enam kui 182 miljoni euro ulatuses (see hõlmas toidu, ravimite, puhta vee, ajutise varjupaiga, kaitse ja hariduse pakkumist hädaolukordades). Jordaanias ja Liibanonis eraldati Süüria pagulaste ja haavatavate vastuvõtvate kogukondade toetamiseks üle 79 miljoni euro.

- **Lääne- ja Kesk-Aafrika:** komisjon eraldas oma esialgsest eelarvest üle 181,5 miljoni euro selleks, et aidata vähendada toiduga kindlustamatust ja alatoitumust, mis on tingitud peamiselt konfliktidest, rahuldada riigisiseste põgenike mitmesuguseid vajadusi, tagada töötajate ja kaupade transport ning toetada katastroofideks valmisolekut Saheli piirkonna riikides, Tšaadi järve vesikonnas, Loode- ja Edela-Kamerunis, Loode-Nigeerias ja Kesk-Aafrika Vabariigis. Kuna kasutusele võeti lisavahendid, eelkõige toiduga kindlustamatuse probleemi lahendamiseks, moodustas lõplik eelarve selle piirkonna jaoks enam kui 279,3 miljonit eurot.

- **Põhja-Aafrika, Iraak ja Araabia poolsaar:** komisjon eraldas 143 miljonit eurot, et aidata rahuldada konfliktidest mõjutatud põgenike ja pagulaste vajadusi Põhja-Aafrikas (Liibüa, Egiptus ja Alžeeria – Lääne-Sahara pagulased) ja Iraagis ning konfliktidest mõjutatud inimeste vajadusi Jeemenis; abi anti mitmesugustes valdkondades, nagu vesi, kanalisatsioon ja hügieen, toit ja toitumine, hädaolukorras pakutav haridus, tervishoid, sealhulgas vaimne tervis ja psühholoogiline tugi, integreeritud kaitse, õigusabi (tsiviildokumendid) ja varjupaikade pakkumine. Täiendavad rahalised vahendid, millega tugevdati peamiselt reageerimist Jeemeni konfliktile, võimaldasid selle piirkonna jaoks lõppkokkuvõttes eraldada 183,12 miljonit eurot.

- **Aasia ja Vaikse ookeani piirkond:** komisjon eraldas selle piirkonna jaoks 2023. aastal üle 258,59 miljoni euro, mis olid peamiselt suunatud Afganistani elanike (eelkõige naiste ja tütarlaste, kelle õigusi ja võimalusi ajutine Talibani valitsus veelgi piiras)

[13] See summa hõlmab ümberjaotatud vahendeid, Türgi 2023. aasta humanitaarabi rakenduskava vahendeid ja hädaabimeetmete paketi vahendeid.

[14] Sealhulgas 92,5 miljonit eurot humanitaarabi rakenduskava raames ja 10 miljonit eurot Euroopa humanitaarabiüksuse kaudu.

humanitaarabivajaduste rahuldamiseks ning Myanmari mitmetahulise kriisiga seoses kasvanud selliste humanitaarabivajaduste rahuldamiseks, mis on muu hulgas seotud sundrändega naaberriikidesse, esmajoones Bangladeshi. Pakistanis anti toetust pärast suuri üleujutusi ning Filipiinidel aidati rahuldada looduskatastroofidest ja Mindanao konfliktist tingitud vajadusi. Komisjon tegeles ka mitut Vaikse ookeani saart mõjutanud troopiliste tsüklonite ja põudade humanitaartagajärgedega.

- **Ameerika ja Kariibi mere piirkond:** komisjoni tegevus keskendus nende inimeste abistamisele, keda mõjutas Venezuela sise- ja piirkondlik kriis, Colombia relvakonflikt, mitmetahuline kriis Haitil ning ulatuslik organiseeritud vägivald Kesk-Ameerikas, Mehhikos ja Ecuadoris. Selle tegevuse raames aidati rahuldada põgenike humanitaarabivajadusi kogu kontinendil, tegeleti loodus- ja kliimakatastroofide mõjuga ning toiduga kindlustamatuse ja alatoitumuse terava probleemiga ning toetati katastroofideks valmisolekut. Komisjon eraldas piirkonnale algselt enam kui 81 miljonit eurot, mida suurendati aasta lõpuks 152,82 miljoni euroni.

Komisjon teeb koostööd **ligikaudu 220 partneriga** (neist 118 rahastati 2023. aastal sõlmitud lepingute kaudu – loetelu on esitatud II lisas). 2023. aasta rahalistest vahenditest 45,9 % eraldati valitsusvälistele organisatsioonidele, 43,3 % ÜRO asutustele, 10,6 % rahvusvahelistele organisatsioonidele ja 0,2 % valitsusorganisatsioonidele.

Piisava ja tõhusa humanitaarabi kohaletoimetamine mõjutatud elanikkonnale

Selleks et **edendada mitmepoolsust ja reeglitel põhinevat maailmakorda**, jätkas komisjon aktiivselt humanitaarabi andmise propageerimist ja humanitaarabipoliitika kujundamist Euroopa ja ülemaailmsel tasandil kooskõlas ELi humanitaartegevust käsitlevas teatises[15] loetletud prioriteetidega. Märkimisväärseid edusamme tehti **ulatusliku kokkuleppega** (Grand Bargain)[16] võetud kohustuste täitmisel, eelkõige seoses kvaliteetse rahastamise, sularaha ja lokaliseerimisega. Jätkati osalemist riigipõhises ühisrahastamises,[17] et veelgi edendada lokaliseerimist ja paindlikumat rahastamist. Võeti kasutusele pikemaajaliste **programmiliste partnerluste**[18] mudel, et toetada ühist strateegilist huvi pakkuvaid lähenemisviise; 2023. aastal sõlmiti 12 uut programmilist partnerlust. Lisaks seisis komisjon selle eest, et humanitaarabi rahastamisel tehtaks oluliselt suuremaid jõupingutusi ja et vastutus jaguneks rahastajate, sealhulgas liikmesriikide vahel paremini. Sellega seoses võttis ELi nõukogu 2023. aasta mais vastu vabatahtliku eesmärgi ning kutsus liikmesriike ja teisi rahastajaid üles eraldama 0,07 % oma kogurahvatulust humanitaarabile.

Humanitaarabilogistika poliitika[19] elluviimisel toetas komisjon jätkuvalt strateegilist valdkondadevahelist lähenemisviisi tarneahelale, mis nõukogu järeldustes (9282/23)[20] toodi esile ühe võtmetegurina rahastamispuudujäägi kõrvaldamisel. 2023. aastal valminud hindamisuuringus[21] kinnitati selle strateegia kasulikkust ja soovitati seda jätkata. 2023. aastal jätkati humanitaarabipartnerite koolitamist ja heade tavade edendamist, kõrgetasemelist teadlikkuse suurendamist ja tegevussuuniste andmist (humanitaarabilogistika kohta). Seda teemat käsitleti 2023. aastal ka Euroopa humanitaarfoorumil.

2023. aastal arendati edasi **Euroopa humanitaarabiüksuse**[22] operatiivvahendeid, mis võimaldavad komisjonil toetada partnereid ja hõlbustada humanitaarabi andmist ning toimetada humanitaarkaupu ja transportida humanitaartöötajaid raskesti ligipääsetavatesse

[15] COM(2021) 110 final, vt joonealune märkus 5.
[16] Ulatuslik kokkulepe.
[17] Ukraina, Afganistan, Lõuna-Sudaan ja Venezuela.
[18] Programmilised partnerlused.
[19] ECHO temaatiline poliitikadokument: humanitaarabilogistika poliitika.
[20] Nõukogu järeldused humanitaarabi rahastamise puudujäägiga tegelemise kohta, 22. mai 2023.
[21] Euroopa Komisjoni elanikkonnakaitse- ja humanitaarabioperatsioonide humanitaarabi logistika hindamine, 2018–2022.
[22] ECHO: Euroopa humanitaarabiüksuse teabeleht.

piirkondadesse, kus vastasel juhul ei saaks abi anda. 2023. aastal reageeris Euroopa humanitaarabiüksus 15 riiki[23] mõjutanud 16 kriisile ning eraldas 56,58 miljonit eurot oma suutlikkuse ja teenuste arendamiseks ja kasutuselevõtuks. Täpsemalt:

- üheksasse riiki tehti 85 ELi humanitaarabi õhusilla lendu ja toimetati kohale üle 3 880 tonni humanitaarabi;
- seitsmesse riiki toimetati ELi humanitaarabilendudega kohale üle 490 tonni humanitaarabi ja 19 400 humanitaartöötajat;
- Euroopa humanitaarabiüksuse varudest annetati partneritele enam kui 840 tonni humanitaarabi, mille väärtus oli üle 4,4 miljoni euro.

Komisjon kasutas täiel määral ära oma **hädaabimeetmete paketti**, mis koosneb ulatuslikele akuutsetele hädaolukordadele reageerimise meetmetest, epideemiate vahendist, väikesemahulisest vahendist ja suurõnnetustele reageerimise erakorralisest fondist ning mille kaudu anti 44,5 miljoni euro ulatuses esmatasandi erakorralist humanitaarabi seoses ettenägematute sündmustega kogu maailmas. Mõned näited rahaliste vahendite eraldamise kohta on järgmised.

- Väikesemahulist vahendit kasutati 18 korral, sealhulgas selleks, et reageerida Kahhovka tammi purunemisele Ukrainas, Vanuatut, Bangladeshi ja Filipiine tabanud tsüklonitele ning Liibüas, Haitil ja Peruus toimunud üleujutustele.
- Ulatuslikele akuutsetele hädaolukordadele reageerimise meetmeid rakendati 14 korral seoses Pakistanis, Somaalias ja Keenias toimunud üleujutustega, samuti Madagaskarit, Mosambiiki, Malawit, Myanmari ja Mehhikot tabanud troopiliste tsüklonite ning Türgis, Süürias, Afganistanis, Marokos, Nepalis ja Etioopias toimunud maavärinate tagajärgedega.
- Epideemiate vahendit kasutati kaheksal korral, et toetada reageerimist ahvirõugetele Kongo Demokraatlikus Vabariigis, difteeriale Nigeerias, koolerale Malawis, Etioopias, Zimbabwes, Sudaanis ja Lõuna-Sudaanis ning tulekahjule, mis mõjutas Bangladeshi tervishoiuasutusi.
- Komisjon täiendas suurõnnetustele reageerimise erakorralise fondi 65 operatsiooni, mida viis 50 riigis ellu Rahvusvaheline Punase Risti ja Punase Poolkuu Seltside Föderatsioon, sealhulgas seoses kooleraga Aafrikas ning üleujutuste ja maavärinatega Põhja-Aafrikas, Kagu-Aasias ja Vaikse ookeani piirkonnas.

Lisaks tagas ECHO 2023. aastal poliitika rakendamise ja arendamise, andes partneritele soovitusi kvaliteetsete, sidusate ja vastutustundlike ELi rahastatavate humanitaarabioperatsioonide korraldamiseks.

Seoses eskaleeruvate konfliktidega, toiduainete hinnatõusuga, mille põhjustas Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu, majandussõkkidega ja ebasoodsate ilmastikutingimustega eraldas komisjon ligikaudu 670 miljonit eurot[24] selleks, et toetada **toiduabi andmist, toitumist ja näljahäda ennetamist**; aastatel 2021–2024 eraldatakse sel eesmärgil kokku 8,3 miljardit eurot, et toetada Euroopa tiimi reageerimist ülemaailmsele toidukriisile.

Tervishoiuprojektidele eraldati 334 miljonit eurot, et toetada riikide tervishoiusüsteeme ja pakkuda elupäästvat arstiabi, pöörates erilist tähelepanu epideemiate ennetamisele, nendeks valmisolekule ja neile reageerimisele, vaimsele tervisele ja psühholoogilisele toele ning seksuaal- ja reproduktiivtervisele.

ECHO keskendus jätkuvalt **vee-, kanalisatsiooni- ja hügieenipoliitikale**, püüdes parandada humanitaarkriisidest mõjutatud inimeste juurdepääsu puhtale joogiveele ning

[23] Afganistan, Burkina Faso, Kongo Demokraatlik Vabariik, Egiptus/Palestiina, Keenia, Madagaskar, Mali, Armeenia, Nepal, Niger, Somaalia, Sudaan, Tšaad, Süüria, Ukraina.

[24] Rohkem kui aastatel 2019–2021 keskmiselt (530 miljonit eurot aastas).

võrdsetele sanitaartingimustele ja hügieeniteenustele.

2023. aastal jätkati mitmepoolsetel foorumitel ja kõrgetasemelistel üritustel tehtud avalike avalduste ja sõnavõttude kaudu **rahvusvahelise humanitaarõiguse** süstemaatilist toetamist, mis hõlmas selliseid teemasid nagu humanitaardiplomaatia, humanitaartöötajate kaitse, linnasõda ja rahvusvahelise humanitaarõiguse järgimise parandamine, et kaitsta humanitaarruumi. ECHO jätkas rahastajate, reguleerivate asutuste, kohalike omavalitsuste, humanitaarabi korraldajate ja erasektori vahelise dialoogi edendamist, et tagada humanitaarabi jõudmine kõigi abivajajateni. Lisaks keskendus ECHO rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumiste jälgimise tõhustamisele, muu hulgas andmete kogumise ja järelevalve standardite tugevdamise või tõenditel põhineva toetamise tõhustamise kaudu. ECHO käivitas ka esimese projekti, mille eesmärk on pakkuda kohest, konkreetset ja käegakatsutavat õiguslikku, meditsiinilist ja materiaalset abi rünnaku ohvriks langenud humanitaartöötajatele.

ECHO toetas jätkuvalt **ELi sanktsioonide kooskõla rahvusvahelise humanitaarõigusega**, edendades humanitaarkaalutlustel tehtavate erandite, eelkõige humanitaarkaalutlustel põhinevate vabastuste järjepidevat lisamist ELi sanktsioonirežiimidesse kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 2664(2022). 2023. aastal kehtestati humanitaarkaalutlustel põhinevad vabastused ligikaudu 30 ELi sanktsioonirežiimis, sealhulgas Myanmari, Nicaragua, Nigeri, Sudaani, Süüria, Venezuela ja Jeemeni suhtes.

Komisjon eraldas 15 % oma rahastamispaketist **kaitsetegevusele**, sest rahvusvahelise humanitaarõiguse jätkuvate rikkumiste, laialt levinud ohtude ja vägivallajuhtumite tõttu oli **keskendumine kõige haavatavamatele** endiselt üks peamisi eesmärke ja prioriteete. Sugu ja vanus ning puuetega inimeste kaasamine[25] integreeriti kõikidesse sekkumisvaldkondadesse ning süstemaatiliselt käsitleti iga liiki lastevastast vägivalda. Mitmes hiljutises ja käimasolevas kriisis tehtud tähelepanekute tõttu pöörati rohkem tähelepanu konfliktidega seonduvale seksuaalsele vägivallale. Komisjon tõhustas oma tegevust, kutsudes üles tugevdama laste kaitset, sealhulgas nende toetamist, ning tõi esile relvakonfliktidega seotud laste erivajadused. Komisjon tegi tihedat koostööd ülemaailmse kaitseklastriga (Global Protection Cluster) ja osales jätkuvalt aktiivselt algatuses „Kaitse tagamine soolise vägivalla eest hädaolukordades“.

Komisjon pani jätkuvalt rõhku **hariduse andmisele hädaolukordades**, säilitades oma kohustuse investeerida haridusse ambitsioonikal tasemel, st 10 % ELi esialgsest humanitaarabi aastaeelarvest. Seepärast eraldati 162 miljonit eurot, et toetada ohutu ja kvaliteetse õppe kättesaadavust kriisist mõjutatud lastele ja noortele.

Selleks et vähendada humanitaarabi süsinikujalajälge ja keskkonnakahju, muudeti **minimaalsed keskkonnanõuded ja keskkonnaalased soovitused** kõigi ELi rahastatavate abioperatsioonide puhul 2023. aastal kohustuslikuks[26]. Lisaks avaldati 2023. aastal uued vabatahtlikud keskkonnanäitajad, et aidata partneritel minimaalseid keskkonnanõudeid oma projektides kajastada. EList sai ka humanitaarorganisatsioonide kliima- ja keskkonnaharta sekretariaadi esimene rahaline toetaja (200 000 eurot).

Samuti suurendas komisjon 2023. aastal veelgi oma toetust katastroofideks valmisolekule,[27] edendades **mitut ohtu hõlmavat valmisolekut ja ennetavaid meetmeid**. Lähtudes ELi ning Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna 2023. aasta tippkohtumise deklaratsioonist, milles tunnistati rahvusvahelise koostöö tähtsust katastroofideks valmisoleku ja katastroofiohu juhtimise valdkonnas, on komisjon lisaks teinud tööd vastastikuse mõistmise memorandumi ettevalmistamiseks, et edendada ELi ning Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna rahvusvahelist koostööd katastroofideks valmisoleku tagamiseks ja nende ennetamiseks ning soodustada teabe jagamist ja koolitusvõimalusi.

[25] Kooskõlas suunisega „Puuetega inimeste hõlmamine ELi rahastatava humanitaarabitegevusega“.
[26] guidance_on_the_operationalisation_of_the_mers_for_eu-funded_humanitarian_aid_operations.pdf (europa.eu).
[27] 2021. aastal vastu võetud lähenemisviisi rakendamine (ECHO suunised katastroofideks valmisoleku tagamiseks).

2023. aastal eraldati sihtotstarbeliste valmisolekumeetmete jaoks üle 78 miljoni euro. 32,3 % ELi rahastatud humanitaarabioperatsioonidest hõlmas katastroofideks valmisoleku elemente[28].

Samuti töötas ECHO 2023. aastal välja hulga **teavitusmeetmeid**, mille eesmärk on säilitada suur üldsuse toetus ja poliitiline toetus ELi humanitaarabile ning mille aluseks on käsitus ELi solidaarsusest. Näiteks avaldas ECHO mitu kesktasandi ja kohalikku pressiteadet (koostöös humanitaarabipartneritega) ning jätkas kohapealseid külastusi koos Euroopa ajakirjanikega. ECHO korraldas 2023. aastal **humanitaarabikampaania „Haridus kõigele vaatamata“**, millega edendati kõigi õigust kvaliteetsele haridusele, sealhulgas hädaolukordades, ning jõuti 14 liikmesriigis enam kui 29 miljoni inimeseni. Mis puudutab **digitaalmeediat**, siis sotsiaalmeediakanalite jälgijate arv on suurenenud (+ 5,71 %) ja sotsiaalmeedias avaldatud teavet näinute arv on märkimisväärselt kasvanud (+ 26,4 %) ning ECHO veebisait saavutas 2 miljoni vaatamise eesmärgi.

Konkreetsete meetmete välishindamiste läbivaatamine

Komisjoni hindamistalitused vastutavad hindamisfunktsiooni juhtimise, koordineerimise, järelevalve ja aruandluse eest. Nad koostavad õigeaegsed ja kvaliteetsed hindamistulemused, et oleks olemas tõendusmaterjal teadlike otsuste tegemise ja aruandekohustuse tarbeks. Hindamised võivad olla kohapõhised, temaatilised või keskenduda konkreetsele partnerlusele. 2023. aastal lõpule viidud ja käimasolevate hindamiste loetelu on esitatud III lisas.

[28] Selle näitaja aluseks on muudetud metoodika, mis tugineb üksnes ELi humanitaarabipartnerite aruandlusele ega pruugi hõlmata valmisoleku integreerimist teistesse tegevusvaldkondadesse.

ASJAKOHASED LINGID

- Üldteave Euroopa elanikkonnakaitse ja humanitaarabioperatsioonide peadirektoraadi (ECHO) kohta:
  http://ec.europa.eu/echo/en
- Finantsteave Euroopa Komisjoni humanitaarabiga seotud tegevuse kohta 2023. aastal:
  2023. aasta rahastamisotsused (humanitaarabi rakenduskavad) – Euroopa Komisjon (europa.eu)
- Teave eelmiste aastate tegevuse kohta:

  Euroopa elanikkonnakaitse ja humanitaarabioperatsioonid | Euroopa Komisjon (europa.eu)
- Iga-aastane tegevusaruanne, 2023:

  ECHO 2023. aasta tegevusaruanne (europa.eu)
- Iga-aastane haldus- ja tulemusaruanne, 2023:

  2023. aasta haldus- ja tulemusaruanne – Euroopa Komisjon (europa.eu)
- ECHO hindamisaruanded:

  https://ec.europa.eu/echo/funding-evaluations/evaluations_en
- Euroopa Komisjoni ja liikmesriikide humanitaarabi rahastamist käsitlevad andmed:

  Esileht – Euroopa Komisjon (europa.eu)